

СУЧАСНИЙ СТАН ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Пустіва Вікторія Олегівна,

здобувачка вищої освіти спец. 051 «Економіка»

Університет ДФС України

e-mail: vika_mamaliga@ukr.net

Тенденції останнього часу свідчать про те, що багатьом підприємствам, які дотепер не задумувалися про можливі «рейдерські» атаки, необхідно вже зараз вживати заходів щодо захисту свого бізнесу від ворожого поглинання – оцінити вразливість свого бізнесу, а також продумати можливі схеми захисту, інакше завтра може бути пізно. Статистика говорить, що за 10 місяців 2020 р. в Україні сталося 751 рейдерське захоплення. Це майже стільки ж, скільки за весь 2019 р. – було зафіксовано 766 справ про рейдерство. Якщо темпи рейдерських захоплень не знизяться, то у 2021 р. кількість рейдерства зросте на 20%.

Жертвами рейдерських атак виступають в основному організації, які ведуть свою діяльність повністю або частково в тіні, тобто прозорість діяльності – один із факторів підвищення безпеки підприємства. Останнім часом рейдери змінюють свій банальний метод донарахування податків. Щоби схилити керівництво до «правильного» рішення віддати свій бізнес, проти них заводять кримінальні справи [1]. За даними сервісу «Опендатабот», у січні-жовтні 2020 року за фактами рейдерства за трьома статтями Карного кодексу зареєстроване 751 кримінальне провадження, тоді як за весь 2019 рік їх було 766. За десять місяців 2020 року кількість рейдерських атак майже наздогнала показники попереднього року. У 2020-му їх кількість може на 20% перевищити показники 2019 року. За 2018 рік в Україні було зареєстровано 500 кримінальних проваджень, за 2019 рік їх було 786, а станом на серпень 2020 р. було близько 606, сервіс моніторингу повідомив про те, що кількість рейдерських атак в Україні щороку буде лише збільшуватися. Однак, не можна дійти однозначного висновку про збільшення або зменшення кількості рейдерських дій. На це є декілька вагомих причин: єдиних підходів до розслідування рейдерства немає, адже існує безліч класифікаційних ознак злочинів, які передбачені різними статтями Кримінального кодексу; головним інструментом захисту від рейдерських атак є подача заяви та звернення до правоохоронних органів; якщо підприємство зазнало рейдерського захоплення, то на той момент його завдання полягає в тому, щоб скасувати незаконну реєстраційну дію.

За даними Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (АРМА) “найпопулярніші” схеми останніх років передбачають захоплення бізнесу та активів шляхом неправомірного втручання у роботу державних реєстрів та маніпуляцію з їх відомостями. Так на новий, організований злочинний рівень вийшло так зване “реєстраційне рейдерство” [2]. Способи захисту від рейдерського

захоплення завжди індивідуальні і залежать від організаційно-правової форми компанії, розгалуженості бізнесу, кількості учасників або акціонерів, наявності нерухомості та правильності її оформлення, продуманого захисту власності, а також від наявності кредиторської заборгованості.

Заходи впливу рейдерської атаки можуть коригуватися і змінюватися залежно від особливостей того чи іншого підприємства. Все залежить від спланованих дій та фінансових можливостей замовника рейдерського захоплення підприємства [3]. Виходячи з вищевикладеного, можна визначити заходи захисту підприємства від типової рейдерської атаки. Необхідно приділити увагу інформаційній безпеці підприємства, як зовнішній, так і внутрішній. Найважливішою складовою частиною економічної безпеки підприємства, на яку необхідно звернути увагу, є внутрішня інформаційна безпека. Одним із ефективних способів її забезпечення є введення режиму контролю над інформацією й документообігом на підприємстві. Крім того, необхідно провести додаткові превентивні заходи: для забезпечення захисту від підробки документів необхідно встановити обмеження в обігу документів та печатки усередині підприємства; для забезпечення захисту від надання рейдерам працівниками фірми інформації добровільно (мотив може бути різний) має місце підтримання ефективної корпоративної політики; для загального захисту документів необхідно встановити контроль над вхідною та вихідною кореспонденцією. У разі високого ризику захоплення виправдане і накладення обтяжень, наприклад, за допомогою передачі нерухомості та інших активів у забезпечення позик. Можливий і перерозподіл власності між підконтрольними організаціями. Передача майна або акцій у довірче управління викликає подорожчання захоплення і надає час і можливість для захисту.

Отже, в Україні рейдерство дійсно є надзвичайно актуальною проблемою в сучасному суспільстві, яка набирає статусу загрози економічній безпеці підприємств та національній безпеці. І хоча у розвинених країнах рейдерство є ефективним інструментом впливу на неефективні підприємства, у нас це – інструмент перерозподілу власності та особистих інтересів. Для ефективного захисту від рейдерських захоплень потрібно вжити таких заходів: на боці власника має виступати держава і застосовувати дієві, реальні важелі щодо захисту прав власності; потрібна прозорість і ефективність діяльності суб'єктів господарювання, які можуть зробити підприємство фактично невразливим до рейдерів; приділити увагу зовнішній та внутрішній інформаційній безпеці підприємства; надати надійного захисту установчим документам та печатці організації; концентрувати статутний капітал; контролювати кредиторську заборгованість тощо.

Список використаних джерел:

5. Живко З. Б. *Рейдерство в Україні: соціально-економічний аспект* : монографія. Львів : Ліга прес, 2012. 304 с.
6. Агентство з розшуку та менеджменту активів. URL: <https://arma.gov.ua/register-of-seized>
7. Ільяшев М. *Особливості національного рейдерства. Дослідження та оптимізація*: Харківський національний технічний університет: Матеріали XV-ї науково-практичної конференції «Харківський політехнічний інститут» 4-6 грудня 2019 р. Харків, 2019. С. 4-14.